

KURJER WILEŃSKI

wraz z Kurjerem Wileńsko - Nowogródzkim

1920 — 1937

Mija dziś siedemnaście lat od chwili, gdy gen. Żeligowski na czele swej armii wkroczył do Wilna w październiku 1920 r. Wspomnienie owych krwawych i bohaterskich dni przesłaniać zaczyna mgła zapomnienia, zwłaszcza wśród tych młodych — którym na szczęście nie dane było oglądać całej grozy wielkiej wojny.

Znaczenie „buntu“ wojsk gen. Żeligowskiego i ich marszu na Wilno nabiera historycznej doniosłości, jeśli się uprzytomni ostry sprzeciw Ententy wobec powiększenia polskiego stanu posiadania na Wschodzie, a ołok tego pełne napięcia oczekiwanie ludności naszych Ziemi na uwolnienie jej z pod krwawą okupacją bolszewicką i inwazji litewskiej.

W tych warunkach tylko wielkość umysłu i głębokie umiłowanie Wilna przechręciło mogło szalę decyzji, której wykonanie i konsekwencje przed historią pozostaną zawsze związane z imieniem Marszałka Piłsudskiego i gen. Żeligowskiego.

Zawdzięczając czynowi wyzwolenia Wilna, związał gen. Żeligowski serca jego ludności ze swym sercem nierozdzielnie wiązania i serdeczności.

Nie to jednak sprawiło, że dziś, jak i przed laty siedemnastu, osoba gen. Żeligowskiego jest w społeczeństwie Ziemi Północno-Wschodniej symbolem wyzwolenia — jeśli już nie politycznego, to gospodarczego i społecznego.

Oto gen. Żeligowski niejednokrotnie podkreśla, że w życiu czy to gospodarczym, czy politycznym państwa, jak i na wojnie, podstawową rzeczą przed powzięciem jakiegokolwiek decyzji jest właściwa ocena sytuacji.

Osobistą już zasługą gen. Żeligowskiego jest, że oceny tej — w jego umyśle, nie przesłania nigdy przypadkowa konstelacja wpływów politycznych i partyjnych interesów. Jednakże tylko na takiej podstawie powstać może sprawiedliwy i trzeźwy sąd o rzeczy. Jeśli przesłodzić działalność pokojową gen. Żeligowskiego w ostatnich siedemnastu latach, to się okaże, że właściwie nie jest ona niczym innym, jak wyrazem powszechnych dążeń nurtujących w społeczeństwie rolniczym naszych województw.

Z układu warunków naturalno-gospodarczych jasno wynika, że droga rozwoju i polepszenia bytu Wileńszczyzny jest rolnictwo. To też zarówno osobistym przykładem, jak przy pomocy szeregu przemówień i artykułów w prasie, gen. Żeligowski w latach powojennych zachęca i dopinuje ludność naszych ziem w kierunku polepszenia i powiększenia produkcji rolniczej.

Wysiłki te zahamowane zostały kryzysem gospodarczym, który zaskoczył nieokrzepłe jeszcze materialnie rolnictwo Ziemi Północno-Wschodniej i zwarzył pierwsze jego kroki ku lepszemu. Występuje wówczas na arenę publiczną postać gen. Żeligowskiego, który szuka dróg wyjścia z trudnej sytuacji w sposób najbardziej prosty, lecz właśnie dzięki tej prostocie niedostrzegany, czy też pomijany przez innych.

Samowystarczalność gospodarstw wiejskich, sprawa lniarska.

Wieleż to wrzawy było dokoła haśle rzuconych w tym kierunku przez gen. Żeligowskiego. Wszak owa samowystarczalność zgubić miała przez myśl, zrujnować cały kraj. A jednak dziś, gdy na wypadki te spojrzeć możemy z perspektywy lat kilku — zarysowuje się wyraźnie rola chłopów wileńskiego z docięnięciem do końca pasem i pokrajana zapalką w dłoni, jako symbol przetrwania i niepoddania się nawet najgorszej sytuacji życiowej. Sprawa lniarska, której od chwili powstania wrócono tu i ówdzie rychły koniec — ruszyła z miejsca tysiące zaniedbanych wrzecion i kołowrotek, dając ludności wiejskiej pracę i możliwość zastąpienia tandety własnym i wysokowartościowym surowcem włókienniczym. Zarzucano wówczas gen. Żeligowskie mu, że akcja lniarska jest jedynie wynikiem jego osobistych zabiegów i wpływów. Być może, że i te musiał uruchomić, aby znając rzeczywistość polską ruszyć sprawę z martwego punktu. To jednak, że wpływów swych używał w sprawie najbliższej obchodzącej każdego rolnika wileńskiego, w sprawie bytu jego i jego rodziny, odnowiło między gen. Żeligowskim, a społeczeństwem naszym akt przymierza zawarty w pamiętnym dniu 9 października 1920 roku.

Przed paru dniami w rozmowie z gen. Żeligowskim miałem możliwość poruszyć tak żywo obchodzącą dziś wszystkich sprawę uzdrowienia samorządu terytorialnego.

Gen. Żeligowski streszcza tę sprawę w sposób niezmiernie prosty i trafny dla każdego spostrzegawczego obserwatora aktualnej rzeczywistości polskiej.

Społeczeństwo polskie, zdaniem gen. Żeligowskiego, dzieli się obecnie na mniejszą część elitarną, bez względu na charakter tej elitarności, a więc ziemiaństwo, biurokrację i t. d. i olbrzymią, bezwładną dotąd masę chłopską.

Przyszłość leży przed chłopem. Toteż zrozumiałe są wysiłki poszczególnych partji i grup politycznych w kierunku przyciągnięcia owej masy i podporządkowania jej swoim interesom.

Niestety w większości wypadków społeczeństwo wiejskie wartościowsze jest jednak tylko ilościowo, jako

baza działalności „zawodowych“ działaczy społecznych i politycznych, natomiast jego wysokie walory zdrowego rozsądku i moralności tłumione są i zbywane jako niepotrzebny, a może i szkodliwy balast. Tu właśnie leży źródło szeregu krzywd i niesprawiedliwości społecznej, którym rzucił ostatnio rękawicę gen. Żeligowski, podejmując akcję uzdrowienia samorządu rolniczego.

W obecnym ustroju samorządu, a raczej w realizacji jego, jest zbyt wiele już fikcji i zakłamania. Atmosferę trzeba oczyścić i to jaknajszybciej. Trzeba przy tym na tyle choćby znać

wiadomość, że dla rolnika wileńskiego nie prawy, czy lewy kierunek polityki jest słuszny, lecz słuszny jest kierunek sprawiedliwy i tylko taki może go zjednać nazawsze Polskiej Racji Stanu.

W tym stanie rzeczy owe „persony“ i mafie, grupki i partyjki, które w płaszczy obrócić ludu przeprowadzają własne interesy, zwalczając uzdrowienie samorządu na Ziemiach Wschodnich, podjęły się ryzykownego zadania. Zwłaszcza — tu — u nas interes osobisty musi ustąpić przed interesem państwowym. Gen. Żeligowski po latach siedemnastu po

raz drugi przeprowadza, tym razem może trudniejsze jeszcze niż w 1920 r. zadanie gospodarczego i moralnego wyzwolenia naszych ziem. Kto przeszkadza mu w tych poczynaniach, ten albo nie ma pojęcia o sytuacji, jaka istnieje dziś w naszym społeczeństwie, albo też wręcz jej zrozumieć nie chce.

Wielkie i trudne dzieło odrodzenia samorządu jest dziś zaledwie rozpoczęte. Jest ono jedyną drogą ożywienia rolnictwa naszych ziem i zatarcia podziału, jaki istnieje niewątpliwie między społeczeństwem Polskiej „B“, a pozostałymi dzielnicami Rzeczypospolitej. Jest ono też dalszym etapem wyzwolenia Ziemi Północno-Wschodnich — gospodarczego i społecznego, którego realizacji w sensie politycznym dokonał gen. Żeligowski swym czynem zbrojnym 9 października 1920 roku.

Eugeniusz Mejer.

Delegacja robotnicza u p. Premiera
broni b. zarząd Z N P

WARSZAWA, (Pat). Pan prezes rady ministrów generał Sławoj Składkowski przyjął w dniu 8 b. m. pp. To masza Arciszewskiego, prezesa C. K. W. P. P. S., Jana Kwapińskiego, członka C. K. W. P. P. S. i przewodniczącego centralnej komisji związków zawodowych, którzy zwrócili uwagę pana premiera na następujące sprawy:

1) powtarzające się ataki uzbrojonych ludzi na przedstawicieli klasy robotniczej (jak to miało miejsce np. przez rzucenie bomby u zbiegów nowego Świątka i Alei Jerolimskich na przechodzący tamtędy w dniu 26-go września r. b. pochód młodzieży robotniczej);

Pan premier stwierdził, że w przytoczonych wypadkach wszczęte zostało energiczne śledztwo i sprawy nie będą mogły lieżyć na pobłażliwość.

2) Na sprawę stosunku rządu do zasady wolności koalencji (w związku z zawieszeniem działalności Związku Nauczycielstwa Polskiego).

Pan premier stwierdził, że grani-

cia wolności zrzeszeń, ustaloną w ustawie konstytucyjnej jest dobro powszechne. Dowodem zaś tego, iż zasada wolności koalencji jest przez rząd obecny uznawana, może być fakt, iż za czasów tego rządu klasa robotnicza miała możliwość wygrania około 3 tysięcy strajków ekonomicznych przy udziale około 700 tysięcy strajkujących.

Art pomocy zawierają Chiny z ZSRR?

PARYŻ, (Pat). „Le Matin“ donosi z Nankinu, że tamtejszy attache wojskowy ambasady sowieckiej gen. Lepis odleciał nagle we czwartek do Moskwy.

W związku z tym krąży pogłoska, że Chiny zamierzają zawrzeć z Sowietami pakt pomocy. Obserwatorzy za granicami oświadczyli, że część nadanego w ostatnich dniach w okolicy Nankinu materiału wojennego przybyła z Sowietów

Stany Zjedn. zbroją się

LONDYN, (Pat). Niektóre dzienniki angielskie jak „Daily Telegraph“ i „Daily Mail“ donoszą z Ameryki, że prezydent Roosevelt zdecydował za-

niecować wielką akcją zbrojeniową. Wiadomości o gigantycznym programie zbrojeń Roosevelta krążyły na Wallstreet i spowodowały znaczną hossę, zwłaszcza w dziedzinie akcji zakładów lotniczych i stalowych. Pogłoski szły w tym kierunku, że prezydent zamierza zwołać specjalną sesję kongresu, na której przedstawiłby program dozbrojeniowy i zażądałby stosownych funduszy w wysokości od 600 milionów do 2 miliardów dolarów. Informacje te wywołują jednak pewien sceptycyzm, bo dla wydatkowania tej sumy Roosevelt nie miałby potrzeby zwracania się do kongresu, albowiem skarb amerykański rozporządza dostatecznymi sumami dla pokrycia tego wydatku.

Dalsze bezskuteczne poszukiwania Lewoniewskiego

MOSKWA (Pat). Agencja Tass podaje że samolot Szewelewa dokonał wczoraj lotu nad biegunem w poszukiwaniu samolotu Lewoniewskiego.

Samolot wystartował z lotniska ra wysp Rudolfa o godz. 3.30. Doleciał do bieguna przy pomyślnej pogodzie i kontynuował lot aż do 80 st. 30 min. szerości geograficznej. Z powodu mgły nie mógł lecieć dalej w kierunku Ameryki.

Poszukiwania Lewoniewskiego trwają w dalszym ciągu.

Niepokoje w Palestynie

Ostatnio w Palestynie nastąpiły akcje sabotażu w ramach ogólnych rozruchów. Na zdjęciu — fragment wielkiego rurociągu naftowego, na który sabotażyści dokonali zamachu.

Dziś w 17-tą rocznicę odzyskania Wilna przez wracające do domów po zwycięskiej walce o wolność oddziały pod wodzą generała Lucjana Żeligowskiego, odbędzie się w kaplicy Ostrobramskiej dziękczynne nabożeństwo. Początek o godz. 9-ej.

